

Notícia sobre el fons patrimonial dels Cavaller de Rojalons (Montblanc, 1630-1965)

Josep M. Grau Pujol

Després de la descripció del fons Buldó de Rojals,¹ Jaume Espelt ens va informar de l'existència d'un altre de similiar a Rojalons; amb el mateix afany divulgatiu l'hem consultat i el presentem sumàriament. La seva cronologia és paral·lela (segles XVII-XX). La major part dels documents són en suport paper, si bé també hi ha uns quants pergamins; el seu estat de conservació és regular, la humitat i els rosegadors n'han afectat una part. El fons ocupa una capsxa arxivador (11 cm) i el conserva actualment la família Espelt-Poblet de Vimbodí.² Hem deixat de banda una carpeta de documents relacionats amb l'Espluga de Francolí i Vimbodí (segles XVIII-XIX) que no tenen res a veure amb la família Cavaller i que provenen d'una altra casa.

Tot i que es tracta d'un fons incomplet, el seu estudi pot ajudar a conèixer la vida rural a la muntanya en les èpoques moderna i contemporània. Hi ha notes de venda de llenya i fusta, de bestiar (porcs) a Montblanc, Vilaverd i Valls, i de la compra de grans per a l'alimentació humana i animal, gestió de l'aigua, transformació del blat en farina, viatges a les fires de bestiar més importants (Arbeca, Prades i Valls), compra de mules a gitanos, etc. Com a mostra de les possibilitats d'investigació d'aquests tipus de fons privats hem transcrit a l'apèndix dues cartes del segle XIX (1839-1845).

Rojalons no disposa de gaires estudis publicats, esperem que en un futur la cosa sigui diferent.³

¹ "El fons patrimonial de la família Buldó de la Bartra, antic terme de Rojals, dipositat al Museu Comarcal de Montblanc (1672-1964)", *Aplec de Treballs* (Montblanc) 26 (2008), p. 208-217.

² Aquesta documentació fou localitzada i recuperada en la dècada dels anys setanta quan la casa ja estava en runes.

³ Vegeu el nostre article "Rojalons, un nucli adscrit a la parròquia i terme de Montblanc (segles XVIII-XX)", *El Foradot* (Montblanc), 35 (2006), p. 21-22.

Inventari

1. Documentació familiar i personal

1.1 Certificacions de defunció

Certificació de defunció expedit pel rector de Cabra del Camp sobre la mort de Damià Rovira, nat al Pla de Santa Maria, 1836 (foli).

1.2 Capitulacions i èpoques de dot

– Època de dot que signa Josep Pàmies, pagès resident a Valls a favor de Josep Escoter, pagès de Rojalons. Valls, 13 de setembre del 1730 (foli).

– Època de dot que signa Pere-Pau Pedrol, pagès de Montblanc i Teresa Escoter, a favor de Josep Escoter, major i Josep Escoter, menor, pare i fill, 24 de gener de 1743 (foli).

1.3 Testaments

– Testament de Blai Pelegrí Veciana, pagès, fill de Jacint i Paula realitzat el 1752 pel rector d'Arbeca (còpia del 1770). Les propietats són situades al terme de Vinaixa (foli).

– Testament de Pere Rodón Riera, pagès de Fontscaldes, de 44 anys, marit de Rosa Bernat (1819), còpia del 1845 (foli).

1.4 Empadronaments i passaports

Passaports

– Passaport a favor de Josep Cavaller, hisendat de 52 anys per a traslladar-se a Collejou, 20 de juliol de 1834 (foli).

– Passaport a favor de Josep Cavaller, pagès, casat de 65 anys, 24 de febrer de 1843 (quart).

– Passaport a favor de Vicenç Cavaller, pagès, casat de 31 anys, 7 de febrer de 1844 (quart).

– Passaport en blanc del segle XIX (foli).

– Cèdula de veïnatge a nom de Pau Cavaller (1855), Vicenç Cavaller Casanoves (1861) i Vicenç Cavaller Borrell (1881), de 16 anys.

– Butlletes de dret electoral expedides pel secretari de l'Ajuntament de Montblanc (1871-1888).

1.5 Documentació escolar i acadèmica

– Títol de batxiller a nom de Josep Batlle, de Montblanc, imprès en pergamí (1631).

1.6 Documentació militar

– Declaració de Maria Foguet, muller de Pau Ferrer sobre el seu germà com a substitut de soldat per l'Espluga de Francolí, 14 d'abril de 1828.

2. Documentació patrimonial

2.1 Adquisicions patrimonials

Compra que realitza Josep Escoter, pagès de Rojalons d'una tercera part de casa i terres a Gabriel Sanahüges de Montblanc per 230 lliures. Notari, Joan Alba, de Montblanc, quart (enquadrernat en pergami). 10 de gener de 1630.

Compra que fa Llorenç Murtra d'una peça de terra de vinya, oliveres i ametllers a la partida de la Tossa, terme de Montblanc, a Francesc Malet, ambdós pagesos de la vila, pel preu de 300 lliures. 3 de juliol de 1796. Notari Francesc Avià, de Montblanc (foli). L'època se signa el 1805.

3. Documentació administrativa i comptable

3.1 Comptabilitat

3.1.1 Llibretes de comptes

– Llibreta de comptes del pagament dels interessos d'un censal a la comunitat de preveres de Montblanc (1636-1662), incomplet, vuitè, folrat de pergami.

– Llibreta de comptes del pagament del cadastre de Josep Escoter (1724-1730), vuitè.

– Llibreta de comptes del pagament del cadastre (1734/1807), hi ha les signatures del clavari o tresorer de Montblanc, vuitè enquadrernat en pergami i afectat pels rosegadors.

– Llibreta de comptes de Vicenç Cavaller (1813-1817), inclou anotacions de pagament de drets senyorial (quístia) i estatals (contribució per la carretera), vuitè amb coberta de pergami en mal estat de conservació.

Llibreta de comptes del pagament del cadastre (1826-1829), conté també altres impositcions públiques (palla, utensilis i esquadres), la major part és en blanc vuitè.

3.1.2 Rebuts i èpoques

Èpoques de pensions de censals, deutes d'enterraments, misses i altres a favor de diferents membres de la família Cavaller de Rojalons que signen representants de la comunitat de preveres de Montblanc i del convent de Sant Francesc (1683-1876). També s'hi troben rebuts d'arrendament d'una casa a Montblanc (1854-1859).

Rebut de 510 lliures que signa Joan Casanoves, moliner de la Vall de dins, de Montblanc a favor de Josep Cavaller, hisendat de Rojalons en concepte de 17 mensualitats del lloguer d'una casa situada a la vila ducal (carrer Vilanova del Mercadal), 25 de gener de 1844 (foli).

3.1.3 Contribucions i impostos

Rebuts a nom de Vicenç Cavaller Casanoves i altres membres de la família (1831-1881)

– Rebutis d'urbana i rústica a nom de Jaume Roig Figuerola, Emília Figuerola Vinyes, Josepa Torrelles i Torrelles, de Montblanc (1947-1965).

4. *Correspondència*

La majoria de cartes són del segle XIX, n'hi ha de generades per l'administració (Ajuntament de Montblanc) per informació tributària, per amistats i membres de la família que es troben fora, en especial complint el servei militar (Cadis, Sevilla, Osca), sense oblidar els motius econòmics. Malauradament una part es troben en mal estat, sigui per la humitat o per la mà de l'home (estripades).

4.1 Correspondència rebuda

- 1757: 1
- 1824: 1
- 1839: 1
- 1844: 2
- 1845: 1
- 1846: 1
- 1866: 2
- 1869: 1
- 1876: 2
- 1877: 1
- 1879: 1
- 1918: 1
- 1938 (?): 1
- Sense data: 2

5. *Documentació judicial*

5.1 Poders

– Poder que atorga Antoni Llaurador a Jacint Puig, ambdós de Montblanc. Notari Ignasi Bunyol, 20 de setembre de 1751 (foli).

5.2 Declaracions i testimonis

– Declaració que fan els pagesos de Rojalons, Joan Sanahuja, Joan Pau Ferrer i Josep Andreu sobre una peça de terra garriga i bosc situada a la partida “lo Comellà d'En Sans” (terme de Montblanc), la qual es discuteix si és de Josep Pàmies, de la Baella o dels avagants de la vila, 27 de desembre de 1754 (foli).

– Declaració de Joan Ferrer el 1769, fragment (foli).

– Declaració que realitzen els regidors de Montblanc i dos jornalers de la vila sobre una peça de terra situada a la partida d'Amalguer, coneguda com la Tossa, 20 de novembre del 1772 (foli).

5.3 Sentències i provisions judicials

– Certificació de la condemna a Vicenç Cavaller Escoter a pagar 300 lliures a Pere Besora a causa “de todos los daños, perjuicios y gastos de curación y demás que se le hayan ocasionado por la herida”, 19 de novembre de 1803 (foli).

– Notificació judicial a Vicenç Cavaller que li fa Joan Sanahuja, 7 de febrer de 1813 (foli).

– Acte de divisió i delimitació d'un bosc propietat de Josep Cavaller, pagès, 17 d'abril de 1846 (foli).

– Acte de conciliació de Raimunda i Antònia Camell Cavaller amb Vicenç Cavaller Casanovas sobre el pagament del dot, Montblanc, 5 de desembre de 1877 (foli).

5.4 Despeses judicials

– Rebut dels anys 1802-1833 (en quart i vuitè).

5.5 Impresos

– *Diario de la Ciudad de Lérida*, 6 (7 de juny de 1808), quart.

– Full sobre el llibre d'Alexandre Dumas, *España y Africa*. *Cartas selectas*. Madrid, 1847 (quart).

Apèndix documental

1. Carta de Josep Cavaller, empresonat a Berga durant la Primera Guerra Carlina, a la seva germana Antònia reclamant-li ajuda econòmica. Berga, 11 de juny de 1839

Mol apreciada germana,

Savràs que estem sense cap diné y al més prés que pugias y si no pot pujà algú de casa, fe'ls pujà un o altre al que tinguias més confiança y encara t'enviem a voscà dinés, no és per falta de salut sinó perquè del socorro que mos donan no n'an tenim per res y encara que seguia al presiri, diràs als de casa que me arrepleguian tot lo que seguia meu y daràs mols recados a tots los de casa de par meva y del coñat y savreu vós para y mara fareu el favor de fer-me saber lo que pasa aquí vaij y que jo mol temps a que no i savut res y no vós dich res més per no cansar-vos, maneu...

Josep Caballé, presitario en Berga.

Antònia Caballé [signatura].

A mans de Antònia Cavallé

A Rejolons [coberta].

2. Carta del soldat Pau Cavaller des d'Andalusia als seus pares. Cadis, 25 de febrer de 1845

Bicente Caballé

Cadiz, 25 de febrero de 1845

Mi más estimado y querido padre, después de saludar usted y juntamente a mi madre y a personas de su mayor agrado paso a decir usted como la mía es buena, para lo que usted guste mandar, padre me mandará usted a decir los motivos de no mandarme contestación ha ninguna carta de tantas como he mandado. Usted padre me ara el favor de mandarme a decir como es que no tengo el honor de aber recibido la más mínima contestación de hunos padres que tanto aprecio, pues me parece que los motibos serán que no se acuerdan que tienen un hijo en este servicio que tenemos tan aborrecido, pues bien se puede acordar mi madre que pasó los dolores para tener un hijo tan desgraciado que nadie se quiere acordar de él, ni padres, pero ni hermanos, pues padre le pido usted tengan la bondad de mandarme 200 reales vellón para taparme algunas faltas de las muchas que tengo, porque no nos dan un cuarto para nada, pues si usted quiere socorrer a su ijo, irá usted al correo y pedirá usted una letra de 200 reales y enseguida le darán usted la letra y la mandará usted dentro de la carta, pues no piense usted que se ban a perder los intereses, pues de este modo socorren los padres a todos los ijos que tienen en hel servicio y le tapan todas sus necesidades, y le doi ha asaber que pronto me tendrán ustedes en su compañía , pues todos los jefes han pedido huna hapuntación de la tropa de cuarenta y cuarenta y huno, pues dicen que tan pronto como hechen la quinta de cien mil hombres, nos ban a despachar hanbas quintas pues hen esta están mui hadelantadas estas órdenes, pues no quieren tropa de Espartero, y no cansando más me hará el favor de socorrerme con lo que pido, pues todos los catalanes tienen ropa de paisano, padre me mandará usted decir como está mi hermano de su prisión, le dará usted espresiones de mi parte y a todos mis hermanos y ermanas, y a todos los que pregunten por mi y ustedes padres las recibirán de lo híntimo de mi corazón que les deseo toda felicidad, que lo es.

Pablo Caballer.

P.D. Padre me mandará usted la contestación al 3er Regimiento de Artilleria, 2ª. Brigada de 1ª. Bateria, en Cadiz. Cuartel de la Candelaria.

Rusalon. En Munblan. Provincia de Tarragona. Cataluña [coberta].